

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON**

Seduta tas-27 ta' Frar, 2014

Citazzjoni Numru. 1248/2008

**Anthony Cuschieri (ID328349M) u martu Mary Jane
Cuschieri (ID565953M)**

kontra

**George Cuschieri (ID239144M) u martu Teresa
Cuschieri (ID557643M)**

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors guramentat li l-atturi pprezentaw fit-18
ta` Dicembru 2008 u jaqra hekk –

1. Illi l-esponenti flimkien ma` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea kienu nnegozjaw u kkonkludew konvenju li jgib id-data tat-3 ta` Mejju 1995, kopja ta` liema qeghda tigi hawn annessa u mmarkata bhala Dok. A, li permezz tieghu obligaw ruhhom li jixtru u jakkwistaw indaqs u indivizament bejniethom l-ghalqa maghrufa Tal-Handaq kif ahjar deskritta fl-istess konvenju ;

2. Illi fl-istess jum tat-3 ta` Mejju 1995, l-esponenti flimkien ma` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea nghataw self minn Mid-Med Bank plc fl-ammont ta` mitt elf lira Maltin (Lm100,000), dan in atti tan-Nutar Dottor Mary Pace, liema self gie garantit b`ipoteka li giet registrata bin-numru progressiv 7037/95, dan kif debitament jirrizulta minn Dokument M anness ;

3. Illi kif jirrizulta mill-istess konvenju esebit bhala Dok. A, is-somma ta` mitt elf Lira Maltin (Lm100,000) thallsu bhala depozitu akkont tal-prezz pattwit ta` miljun mija u hamsin elf Lira Maltin (Lm1,150,000), liema depozitu gie depozitat man-Nutar Dr. Tonio Spiteri bl-obbligu li l-istess somma tigi depozitata go savings account sad-data tal-att ta` trasferiment ;

4. Illi fl-24 ta` Jannar tas-sena 1996, il-konvenju surriferit tat-3 ta` Mejju 1995 gie modifikat permezz ta` skrittura li qieghda tigi annessa u mmarkata bhala Dok. B fis-sens illi l-prezz originarjament pattwit zdied ghas-somma ta` miljun tlett mija u hamsin elf lira Maltin (Lm1,350,000) filwaqt li gew rilaxxati favur il-vendituri s-somma ta` mitt elf Lira Maltin (Lm100,000) mizmuma minn Nutar Dr. Tonio Spiteri ai termini tal-konvenju originali, u thallset ukoll fl-istess gurnata s-somma ta` tletin elf Lira Maltin (Lm30,000) bl-obbligu li somma ohra ta` ghoxrin elf lira Maltin (Lm20,000) jithallsu sa mhux aktar tard mill-24 ta` Mejju 1996 ;

5. Illi fl-1 ta` Mejju 1996, l-esponenti flimkien ma` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea nghataw self iehor minn Mid-Med Bank plc fl-ammont ta` hmistax-il elf Lira Maltin (Lm15,000), dan in atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, liema self gie garantit b`ipoteka li giet registrata bin-numru progressiv 8131/96, dan kif debitament jirrizulta minn Dokument M anness ;

6. Illi fid-29 ta` Mejju 1996, il-kumpraturi rcevw minghand in-Nutar Dottor Spiteri s-somma komplessiva ta` ghoxrin elf Lira Maltin (Lm20,000) kif jirrizulta mill-anness dokument immarkat bhala Dok. C ;

7. Illi sussegwentement it-trattativi dwar din l-art prosegwew, madankollu ghan-nom tas-socjeta` kummercjali Hasan Company Limited ;

8. Illi ghalhekk, wara l-iskadenza tal-konvenju tal-24 ta` Jannar 1996, li skada fit-3 ta` Frar 1997, Hasan Company Limited u l-esponenti flimkien ma` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea fil-kwalita` taghhom ta` garanti, permezz ta` skrittura li ggib id-data tal-5 ta` Dicembru 1997 kopja ta` liema qieghda tigi annessa u mmarkata Dok. D, obligat ruhha li tixtri u takkwista l-istess art surriferita, liema konvenju kellu validita` sal-20 ta` Jannar 1998, u fuq l-istess konvenju thallset is-somma ta` hamsin elf Lira Maltin (Lm50,000) ;

9. Illi permezz ta` skrittura ohra tat-2 ta` Marzu 1998 li qed tigi annessa u mmarkata Dok. E, il-kumpraturi ddikjaraw li rcevw minghand Hasan Company Limited is-somma ta` mitt elf Lira Maltin (Lm100,000) u dan permezz ta` cheques mahruqa fuq Bank of Valletta plc li jgibu d-data tas-6 ta` Frar 1998 ;

10. Illi permezz ta` skrittura ohra tat-18 ta` Mejju 1998 li qed tigi annessa u mmarkata Dok. F, il-kumpraturi

ddikjaraw li rcevev minghand Hasan Company Limited is-somma ta` mitt elf Lira Maltin (Lm100,000) u dan permezz ta` cheques mahruga fuq Bank of Valletta plc li jgibu d-data tal-20 ta` Mejju 1998 ;

11. *Illi l-validita` ta` dan il-konvenju giet estiza sal-31 ta` Lulju 1999, dan permezz ta` skrittura datata 21 ta` Jannar 1999 annessa u mmarkata bhala Dok. G filwaqt li permezz ta` skrittura ohra tat-28 ta` Lulju 1999 annessa u mmarkata Dok. H il-validita` tal-istess konvenju regghet giet ghal darba ohra estiza sal-31 ta` Ottubru 1999 u s-socjeta` Hasan Company Limited u l-esponenti flimkien ma` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea fil-kwalita` taghhom ta` garanti obligaw ruhhom li jhallsu lill-vendituri s-somma ta` mitt elf lira Maltin (Lm100,000) sa mhux aktar tard mill-31 ta` Lulju 1999 ;*

12. *Illi in segwitu, il-kumpraturi rrilaxxaw ricevuti fl-ammont komplessiv ta` hamsin elf Lira Maltin (Lm50,000) u dan kif jirrizulta mid-dokumenti li qed jigu esebiti u mmarkati bhala Dok. I, J, K u L li jgibu d-data tal-4 ta` Awwissu 1999 salv ghal Dok. L li jgib id-data tat-30 ta` Lulju 1999 ;*

13. *Illi fis-16 ta` Novembru 1999, in atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, kopja ta` liema qieghda tigi hawn annessa u mmarkata bhala Dok. M, l-esponenti flimkien ma` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea kkostitwew ruhhom debituri tas-socjeta` Mid-Med Bank plc fis-somma ta` mija u sebgha u hamsin elf hames mija u erbgħa u tletin lira Maltin u sbatax-il centezmu (Lm157,534.17) u dan fir-rigward tas-self ta` mitt elf Lira Maltin (Lm100,000) moghti fit-3 ta` Mejju 1995 u s-self fis-somma ta` hmistax-il elf Lira Maltin (Lm15,000) moghti fil-21 ta` Mejju 1996 ;*

14. *Illi inoltre, bhala garanzija tal-hlas lura, il-bank irregistra fuq proprjeta` tal-esponenti u kif ukoll fuq*

propjeta` ta` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea diversi ipoteki specjali, dan kif ampjament jirrizulta mill-istess att pubbliku ;

15. *Illi fis-26 ta` April 2001, is-socjeta` HSBC Bank Malta plc, innotifikat ittra ufficjali li permezz taghha talbet il-hlas tal-kreditu kanonizzat permezz tal-kostituzzjoni ta` debitu surriferit, kopja ta` liema ittra ufficjali tiffirma parti ntegrali mill-atti tas-subasta kopja ta` liema qed jigu mmarkati bhala Dokumenti N, O u P ;*

16. *Illi in segwitu, u senjatament permezz ta` rikorsi datati 4 ta` Dicembru 2001, is-socjeta` HSBC Bank Malta plc ipprocediet ghal bejgh in subbasta ta` proprjeta` immobiljari tal-esponenti u ta` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea, dan kif jirrizulta mill-atti tas-subbasta bin-numru 111/2001; 112/2001 u 113/2001, kopja ta` liema atti tas-subbasta qeghdin jigu mmarkati bhala Dok. N, O u P rispettivament, liema atti gew ceduti fid-29 ta` Novembru 2006 u stante pagament ghas-saldu, u dan kif jirrizulta mill-kopja tal-istess atti ;*

17. *Illi l-esponenti, sabiex jigu saldati dawn l-ammonti dovuti lil HSBC Bank Malta Ltd. u sabiex jigi evitat il-bejgh in subbasta tad-dar tieghu moghtija bhala garanzija ghall-hlas lura tal-istess self kif fuq inghad, ghamel hlasijiet ghan-nom kemm tieghu personalment kif ukoll tal-konvenut George Cuschieri u martu Theresa Cuschieri ;*

18. *Illi l-esponenti ghamel ukoll hlasijiet lil uhud mill-vendituri tal-art surriferita, u cioe` lil Jennifer Schembri, Josephine Desira, Carmen Micallef u Josephine Borg, u dan mhux biss ghan-nom tieghu izda ghan-nom tal-konvenuti George Cuschieri u martu Theresa Cuschieri ;*

19. Illi inoltre, l-esponenti ghamel pagament lil certu Michael Azzopardi, parti mil-liema pagament sar mill-esponenti ghan-nom tal-konvenuti George Cuschieri u martu Theresa Cuschieri ;

20. Illi komplessivament, l-esponenti hallas ghan-nom ta` huh George Cuschieri u martu s-somma ta` sitta u erbghin elf mija u wiehed u erbghin Euro u sitta u disghin centezmu (€ 46,141.96) ekwivalenti ghal erbgha u tletin elf u wiehed u sebghin lira Maltin (Lm34,071.00), minn liema somma, is-somma ta` sebat elef mija u erbgha u ghoxrin Euro (€ 7,124.97) ekwivalenti ghas-somma ta` tlett elef u hmienja u hamsin Lira Maltin u hamsa u sebghin centezmu (Lm3,058.75) lis-socjeta` HSBC Bank Malta plc, is-somma ta` hamsa u tletin elf hames mija u tnejn u ghoxrin Euro u erbgha u disghin centezmu (€ 35,522.94) ekwivalenti ghal hmistax-il elf mitejn u hamsin lira (Lm15,250) lil Jennifer Schembri, Josephine Desira, Carmen Micallef u Josephine Borg, u s-somma ta` tlett elef erba` mija u disgha u erbghin Euro u sitt centezmi (€ 3,494.06) ekwivalenti ghal elf u hames mitt lira Maltin (Lm1,500) lil Michael Azzopardi, dan kif jirrizulta mid-dokumenti li qed jigu mmarkati u esebiti bhala Dok. Q u R

21. Illi inoltre, il-partijiet kienu verbalment ftehm u bejniethom illi ghandhom jiddekorru fuq l-ammonti mhallsa minn Anthony Cuschieri ghan-nom ta` George Cuschieri, Geranz Cuschieri u Anthony Galea imghaxijiet bir-rata ta` tmienja fil-mija (8%), u dan kif ser jigi debitament pruvat waqt it-trattazzjoni ta` din il-kawza ;

22. Illi filwaqt li Geranzio Cuschieri ghadu jirrikonoxxi dan id-dejn u l-ftehim, il-konvenuti minn ricenti qeghdin isostnu illi l-ebda dejn ma huwa dovut minnhom lill-atturi, u dan minghajr ebda raguni valida ;

23. Illi l-intimati, debitament interpellati, naqqsu milli jhallsu din is-somma dovuta lir-rikorrenti Anthony u

Mary konjugi Cuschieri, u ghalhekk kellha ssir din il-kawza ;

24. Illi l-esponenti jiddikjaraw illi l-fatti premessi jafu bihom personalment u jiddikjaraw inoltre illi sa fejn jafu huma l-intimati ma ghandhom l-ebda eccezzjoni x`jaghtu ghat-talbiet odjerni;

Ghaldaqstant jghidu l-intimati ghaliex, ghar-ragunijiet premessi u dispensat is-smigh tal-kawza a tenur tal-Artikolu 167 et seq. tal-Kodici ta` Organizzazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12), din il-Qorti, m`ghandhiex :

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-intimati George u Teresa konjugi Cuschieri huma debituri tar-rikorrenti Anthony u Mary Jane konjugi Cuschieri fis-somma ta` sitta u erbghin elf mija u wiehed u erbghin Euro u sitta u disghin centezmu (€ 46,141.96) jew dik is-somma verjuri li tirrizulta dovuta mill-intimati lir-rikorrenti;

2. Tikkundanna lill-intimati George u Teresa konjugi Cuschieri jhallsu lir-rikorrenti Anthony u Mary Jane konjugi Cuschieri s-somma ta` sitta u erbghin elf, mija u wiehed u erbghin Euro u sitta u disghin centezmu (€46,141.96) jew kwalunkwe somma ohra li tirrizulta dovuta mill-intimati lir-rikorrenti;

Bl-ispejjez inkluz dawk tal-mandat ta` inibizzjoni ntavolat kontestwalment, u bl-imghaxijiet mid-data ta` kull pagament sad-data tal-pagament effettiv, kontra l-intimati li huma minn issa ngunti in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-atturi u l-elenku ta` dokumenti li kienu prezentati mar-rikors guramentat.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-udjenza tal-14 ta` Jannar 2009 fejn, wara li kienet tal-fehma illi l-konvenuti seta` kellhom fuqhiex jikkontestaw it-talba attrici, tat lill-konvenuti zmien ghoxrin (20) jum biex jipprezentaw risposta guramentata.

Rat ir-risposta guramentata li l-konvenuti pprezentaw fis-27 ta` Jannar 2009 u li taqra hekk –

1. *Illi in linea preliminari, l-azzjoni attrici hija ntempestiva, u dan stante ftehim bejn il-kontendenti li kwalunkwe tpacija li ghandha ssir bejniethom, dejjem jekk huwa l-kaz, issir wara li n-negozju kollu jigi saldat – u sa lllum dan ghadu ma sarx peress illi l-konvenju de quo ghadu in vigore kif jista` jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza ;*

2. *Illi mhux minnu li qatt giet miftiehma xi rata ta` imghax bhal ma hu allegat fir-Rikors Guramentat ;*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghall-premess, l-attur irid igib prova tal-pagamenti minnu effettwati, u ghan-nom ta` min dawn saru ;*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghall-premess, l-ammont mitlub huwa kkontestat u dan stante li dan huwa manifestament eccessiv.*

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-konvenuti.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-digriet ta` din il-Qorti – kif presjeduta – tas-17 ta` Frar 2009 fejn hatret lill-Assistent Gudizzjarju Av. Mariella Schembri-Gonzi sabiex tisma` l-provi tal-partijiet.

Rat il-provi li lahqet gabret l-Assistent Gudizzjarju sakemm kien revokat l-inkariku taghha.

Semghet ix-xiehda ta` Audrey Ghigo (HSBC Bank Malta plc) u ta` Joseph Borg Cardona (Bank of Valletta plc) fl-udjenza tal-15 ta` Ottubru 2009 u rat id-dokumenti li kienu esebiti fl-istess udjenza.

Semghet ix-xiehda tal-konvenut fl-udjenzi tal-25 ta` Marzu 2010 u tat-13 ta` Lulju 2010.

Rat in-nota b`dokumenti li pprezentaw l-atturi fl-udjenza tal-15 ta` Ottubru 2009.

Semghet ix-xiehda ta` Audrey Ghigo (HSBC Bank Malta plc), ta` Michael Azzopardi u ta` George Cuschieri fl-udjenza tat-23 ta` Novembru 2010 u rat id-dokumenti li kienu esebiti fl-istess udjenza.

Semghet ix-xiehda ta` Geranzio Cuschieri fl-udjenza tas-7 ta` April 2011.

Rat ix-xiehda bl-affidavit tal-konvenut George Cuschieri, u d-dokumenti li kienu annessi mal-istess.

Semghet ix-xiehda in kontroezami tal-attur Anthony Cuschieri fl-udjenza tat-13 ta` Ottubru 2011.

Kopja Informali ta' Sentenza

Semghet ix-xiehda tan-Nutar Dr Tonio Spiteri fl-udjenza tal-10 ta` Jannar 2012.

Semghet ix-xiehda ta` Christopher Cuschieri fl-udjenza tat-8 ta` Marzu 2012 u rat id-dokumenti li kienu esebiti fl-istess udjenza.

Kompliet tisma` l-kontroezami tal-attur fl-udjenza tal-10 ta` Mejju 2012 u rat id-dokument li kien esebit fl-istess udjenza.

Semghet ix-xiehda tal-konvenut fl-udjenza tal-20 ta` Novembru 2012.

Semghet ix-xiehda tan-Nutar Tonio Spiteri u ta` Josette Desira fl-udjenza tad-19 ta` Frar 2013, u rat id-dokumenti li kienu esebiti fl-istess udjenza.

Rat in-nota ta` osservazzjonijiet li l-atturi pprezentaw fl-udjenza tat-23 ta` April 2013.

Rat in-nota ta` sottomissjonijiet responsiva li l-konvenuti pprezentaw fil-k-11 ta` Lulju 2013.

Semghet lid-difensuri tal-partijiet jaghmlu s-sottomissjonijiet tal-ahhar fl-udjenza tas-17 ta` Settembru 2013.

Rat id-digriet taghha moghti fl-istess udjenza fejn halliet il-kawza ghas-sentenza ghal-lum.

Rat l-atti l-ohra tal-kawza.

Ikkunsidrat :

II. Provi

L-attur xehed illi huwa dejjem kellu relazzjoni tajba ma` hutu. In-negozju ta` l-art Tal-Handaq ma kienx l-ewwel wiehed. Ma jafx ghal liema raguni l-konvenut – li jigi huh - qed jghid li m`ghandu jaghtih xejn. Huh iehor Geranzio li ghalih ukoll kien ghamel xi hlasijiet akkont jaf b`kollox u ma cahadx li kien debitur tieghu. Bil-kawza tal-lum, huwa kien qed jitlob lura flus li hallas ghall-konvenuti lill-HSBC Bank Malta plc, lil certu Michael Azzopardi u lil vendituri sabiex il-konvenju jibqa` fis-sehh.

Xehed illi skond Dok M, is-self mill-Mid-Med Bank plc sar favur tal-ahwa u ta` Anthony Galea. Bhala garanzija kienu gew iskritti ipoteki fuq l-proprjeta mmobbiljari ta` kull wiehed. Abbazi ta` dawk l-ipoteki, l-HSBC Bank Malta plc fl-2001 kien ser jipprocedi ghall-bejgh in subbasta tad-dar tieghu, tad-dar tal-konvenut u tad-dar ta` huhom Geranzio. Kien ghalhekk illi hu ghamel tajjed ghad-dejn favur il-Bank. Fil-fatt, kif jirrizulta mill-prospett, anke qabel dak iz-zmien, kien hu li kien qed jaghmel hlasijiet lill-Bank fir-rigward tal-imghax fuq is-self. Sabiex dan seta` jsir, huwa kien kostrett illi jbiegh proprjeta` tieghu personali.

Stqarr illi mill-prospett kien jirrizulta li anke George u Geranzio kienu ghamlu hlasijiet, izda hu kien hallas flus aktar minnhom. Fil-fatt huwa hallas €308,255.30 ; Geranzio hallas €160,843.23 ; u George hallas €146,866.99. Is-sehem ta` kull wiehed, inkluz Anthony Galea, kien ta` €153,991.96. Ladarba George hallas biss €146,866.99, kien differenza ta` €7,124.97. Kienu esebiti r-ricevuti tad-depoziti.

Kompla jghid illi fit-12 ta` Mejju 2006 (skond Dok AC1) huwa kien hallas lil Michael Azzopardi s-somma ta` €13,976.24. Is-self kien sar lill-ahwa flimkien. Il-konvenut baqa` ma hallasx lura s-sehem tieghu u ghalhekk ghad baqaghlu jaghti €3,494.06.

Fisser illi l-bqija tal-flus li tagghom kien qed jitlob rifuzjoni kienu hlasijiet li hu kien ghamel fuq il-konvenju u fuq l-estensjonijiet tieghu. Il-hlasijiet saru permezz ta` cheques (ara Dok. AC3 sa Dok AC5). Ghalkemm illi ftit mic-cheques hargu minn kontijiet tal-kumpannija Hasan Co. Ltd, id-depozitu relattiv fil-kontijiet tas-socjeta` sar minnu personalment, filwaqt li r-rimanenti hlasijiet saru permezz ta` cheques personali tieghu.

Fil-kontroezami, l-attur xehed illi n-negozju dwar l-art Tal-Handaq kien l-ewwel negozju li ghalih kienu dahlu flimkien l-ahwa. Mistoqsi mill-Qorti jekk kienx hemm ammonti ohra x`izid ma` dawk pretizi fil-kawza, l-attur xehed illi kien hemm pagament li ghamel favur Toni Pace ghall-ammont ta` €2,400, li tieghu kellu ricevuta. Mistoqsi jekk kienx hemm ftehim bejniethom li kull wiehed minnhom ihallas il-boll individwalment, l-attur wiegeb li kulhadd hallas is-sehem tieghu. Mistoqsi jekk ic-cheques li pprezenta kienx kitibhom hu jew haddiehor, l-attur stqarr illi c-cheques li kienu fuq ismu hu ghamilhom u u ffirmahom hu u l-flus kienu tieghu. Huwa hareg total ta` Lm75,000. Mistoqsi jekk kellhomx ftehim illi kollox jithallas wara li jsir il-kuntratt ta` l-art, l-attur xehed li ma kienx hemm dak il-ftehim. Mistoqsi min kien ghamel r-ricevuta ghas-Lm6000 li sselfu minghand Michael Azzopardi, l-attur ighid illi dik saret minn Azzopardi stess. Mistoqsi jekk l-konvenut u martu qattx iffirmawlu biex imur jissellef minghand Azzopardi, l-attur wiegeb illi hu ssellef biex il-Bank ma jkompliex bis-subbasta. Bil-miktub minghand il-konvenuti ma kienx hemm permess izda bil-fomm kien hemm.

L-attur sostna illi l-ittra tat-30 ta` April 2008 kienet dik esebita bhala Dok JDA1. Ikkonferma illi l-ammont li tieghu kien qiegħed jippretendi l-hlas mingħand il-konvenuti kien dak indikat fir-rikors guramentat. Mistoqsi jekk il-konvenut kienx hallsu flus wara l-ittra tat-30 ta` April 2008 u qabel saret din il-kawza, l-attur stqarr illi l-konvenut ma hallsu xejn. Cahad illi kien qal lill-konvenut kliem fis-sens illi jekk ihallas Lm3,500, il-kwistjoni kienet tieqaf hemm. Ikkonferma illi l-ammont dovut mill-konvenuti kien ta` €46,000. L-ammont ta` €80,000 li ssemma fl-ittra kien zbaljat għaliex kien halla barra mill-kalkoli tieghu lil Anthony Galea bil-konsegwenza li l-konteggi saru hazin. Mistoqsi kif wasal għall-konteggi, meta skond hu ma jafx jikteb u lanqas jaqra, l-attur wiegeb li huwa kellu zewgt itfal li huma *accountants* ; huwa jghidhom u huma jiktbu. Dwar Geranzio, stqarr illi dan kellu jiehu mingħand il-konvenut u kellu jagħti lilu.

Geranzio Cuschieri xehed illi ma` hutu l-attur u l-konvenut, kienu involuti f`negozju ta` art f`Tal-Handaq. Saru diversi konvenji, l-ewwel f`isimhom personali, flimkien ma` certu Anthony Galea u wara f`isem il-kumpannija Hasan Co. Ltd. Il-konvenju kien kumpless u kien emendat diversi drabi sabiex jibqa` validu. Huma kienu ssejfu flus mill-Mid-Med Bank sabiex ikunu jistghu jagħmlu l-hlasijiet necessarji skond il-konvenju. Meta mbagħad ma hallsux lura lill-Bank, wara li kien sar kuntratt ta` kostituzzjoni ta` debitu u ngħataw garanziji, il-Bank beda proceduri ntizi biex iwasslu għal bejgh b`subbasta tad-diversi proprjetatjiet li kellhom. Intant l-attur għamel diversi pagamenti lill-HSBC minn flus tieghu lill-HSBC ; għamel il-hlasijiet għalih innifsu izda wkoll gax-xhud, għall-konvenut u għal Anthony Galea. Il-hlasijiet li għamel l-attur huma dawk li jidhru fid-Dok R.

Kompla jixhed illi kienu saru diversi hlasijiet lill-vendituri. Ikkonferma l-pagamenti kif inhuma elenkati fid-Dok AC3. Dawk saru mill-attur minn flusu kemm għalih innifsud kif ukoll għax-xhud, għall-konvenut u għal Anthony Galea. Ghalkemm jidher li numru ta` cheques

inhargu mill-kumpanija Hasan Co. Ltd, fil-fatt kien l-attur li ddepozita flus minn tieghu sabiex ikunu jistghu jsiru l-hlasijiet, ghaliex l-kumpanija ma kellhiex dawk il-flus biex tkun tista taghmel l-hlasijiet.

Ikkonferma l-kontenut ta` Dok AC1. Dik hija ricevuta ta` hlas ta` Lm6000 li ghamel l-attur lil Michael Azzopardi. Dak l-ammont kien dovut mill-erbgha li kienu f`sehem indaqs. Baqa` sorpriz meta sar jaf illi l-konvenut kien qed jichad li ghandu jaghti flus lill-attur. Azzopardi kien silifhom il-flus. Kienu marru jkellmuh il-hanut tieghu r-Rabat l-erbgha li kienu. Azzopardi ibiegh is-snieter. Bil-flus li hadu b`self thallas l-imghax tal-bank.

Fil-kontroezami, meta kien mistoqsi jekk meta sar is-self minghand Azzopardi jekk kienx sar ftehim jew kienx hemm ricevuta, Geranzio Azzopardi wiegeb li kien hemm ricevuta li kien zammha Azzopardi. Wara r-ricevuta hadha l-attur ghaliex il-flus li bihom thallas Azzopardi kienu tal-attur. Ix-xhud ikkontesta l-pretensjoni tal-konvenut illi ma kienx debitur tal-attur ghaliex kulhadd kien jaf illi l-attur hareg il-flus minn tieghu anke fl-interess tat-tlieta l-ohra kompriz ix-xhud.

Audrey Ghigo mill-**HSBC Bank Malta plc** xehdet illi fir-rigward tal-kumpanija Hasan Co. Ltd. irrizulta li kien hemm *current account* bin-numru 161005274 li nfetah fil-20 ta` Mejju 1998 u nghalaq fit-3 ta` Gunju 1999, u dan dejjem kellu zero balance. Ma kien hemm l-ebda kont ta` self f`isem il-kumpanija. Ipprezentat pero` statement ta` *loan account* bin-nru 028001711 intestat A&MJ G&T G&MV Cuschieri & A&C Galea..

Joseph Borg Cardona mill-Bank of Valletta plc ipprezenta *statements* li jirreferu ghal tlett kontijiet bankarji f`isem il-kumpanija Hasan Co. Ltd (Dok BOV1 – Dok BOV2 – Dok BOV3).

Il-konvenut xehed illi huwa ressaq l-ewwel eccezzjoni, ghaliex il-Lm15,000 li hallas huh ghandu johodhom wara li jkun hemm l-qliegħ, jigifieri wara li tinbiegħ l-art, bl-imghaxijiet. Dwar li qal fl-eccezzjonijiet illi l-konvenju kien għadu fis-sehh, huwa spjega illi bejniethom u s-sidien kien hemm kwistjonijiet li illum huma mertu ta` kawza.

Xehed illi huwa għandu jagħti Lm15000 lill-attur mhux l-ammont li qed jippretendi fil-kawza.

Qal illi l-ewwel huma kienu sselfu Lm100,000 mill-HSBC. Imbagħad rega` sselfu Lm15,000. Biex tkun tista` tithallas is-somma ta` Lm130,000 kien jonqos Lm15,000 u dawk harighom il-konvenut. Mistoqsi min kien ihallas l-imghaxijiet fuq id-dejn tal-bank, qal li dawk kienu jithallsu bejn kulhadd ; ighid illi huwa kellu prova li effettwa pagamenti. Ighid illi darba minnhom kien mar hu stess il-Bank u hallas Lm10,000. Il-Bank tah ricevuta li harget f` isem it-tlitt ahwa u cioe` hu, l-attur u Geranzio. L-Lm10,000 ma kienx harighom kollha hu ; anke dawn kienu sselfuhom minghand minn certu Anthony Pace. Mistoqsi kemm kienu involuti nies f` dak in-negozju, stqarr illi għallbidu kienu erbgha u li wara saru sitta. Ir-raba` persuna kienet Anthony Galea. Ikkontesta l-pretensjoni tal-attur li huwa hallas €8,250.30 lil Bank ghax l-iehor hareg Lm15,000. Kien spjegat lilu l-kontenut tal-prospett a fol. 272 tal-process billi qal li ma jafx jaqra ; huwa kkontesta li l-attur kien hareg dawk il-pagamenti.

Mistoqsi jghid jekk l-HSBC kienx ha proceduri kontra tagħhom, il-konvenut ikkonferma li l-Bank kien ha passi kontra tagħhom pero` kollox kien risolt ghaliex id-dejn li kien hemm thallas kollu kemm hu mit-tlieta kull wiehed sehmu. Mistoqsi dwar Michael Azzopardi, huwa xehed illi lil dik il-persuna ma kienx jafha. Azzopardi silef flus lill-attur u hu ma kellux jaqsam ma` dak is-self.

Xehed illi l-vendituri tal-art kienu Josephine Borg, Carmen Micallef, Giovanna Schembri u Josephine Desira. L-ewwel sett ta` cheques favur taghhom kien harighom il-Bank. Meta ssejfu mill-Bank, il-flus hadhom n-Nutar. Jista` jkun illi n-Nutar ta` Lm50,000 lill-attur li mbaghad qasamhom. Il-flus ma gewx minn tal-attur izda gew misself li kienu hadu mill-Bank. L-ewwel pagament favur il-vendituri kien ta` Lm50,000 divizi b`erbgha ; imbaghad thallsu Lm30,000 bejn erbgha ; u wara Lm55,000. Il-vendituri thallsu b`kollox Lm130,000. Mill-Bank hadu self ta` Lm115,000. Id-differenza ta` Lm15,000 harighom l-attur.

Il-konvenut xehed illi fuq il-flus li kienu ssejfu mill-Bank kien jiddekorri l-imghax.

Ghalkemm aktar kmieni fix-xiehda tieghu, il-konvenut kellu l-prova bil-karti tal-flus li hallas, aktar tard fix-xiehda tieghu qal li ma kellux karti li jippruvaw kemm effettivament hareg hu.

Qal li huwa hareg Lm63,000 f`daqqa. L-ohrajn hekk ghamlu wkoll. Kellhom jaghtu b`kollox Lm200,000 u dawk thallsu bejn it-tlieta. Mistoqsi jghid meta sar il-hlas, huwa stqarr l-hlas sar quddiem in-Nutar u li l-kuntratt sar fil-fergha tal-Bank li tinsab fil-Main Guard, il-Belt.

Rega` kkonferma illi l-vendituri thallsu billi Lm115,000 gew minn self tal-bank, Lm15,000 li harighom l-attur u Lm50,000 li harighom Norman Zammit. Il-vendituri hadu Lm180,000 u kien hemm cheque ghal Lm50,000 li baqa` ma ssarrafx. Id-dejn tal-bank thallas kollu lura mit-tliet ahwa fl-ammont ta` Lm200,000.

Qal illi qatt ma ssellef flus minghand jew ghamel negozju ma` Michael Azzopardi.

Apparti xiehda viva voce li ghalha saret riferenza, il-konvenut ipprezenta affidavit.

Fl-affidavit isemmi *inter alia* fatti li diga` saret riferenza ghalihom. Il-prezz tal-art Tal-Handaq kien ta` Lm1,150,000. Il-konvenju kellu skadenza ta` disa` xhur. U kien estiz. Fid-9 ta` Mejju 2001, l-ahwa amalgamaw ma` Norman Zammit u Generoso Sammut. Billi waqghu lura fil-pagamenti, il-Bank beda proceduri kontra taghhom li kienu se jwasslu biex id-djar taghhom jinbieghu bis-subbasta ; ghalihom kien vitali li ma jitilfux darhom. Kompla jikkontesta l-figuri li ressaq l-attur bhala bazi ghall-ammont li qed ighid li hu ghandu jaghtih.

Ikkontesta li kellu jirrifondi lill-attur parti mill-flus li ssellef minghand Michael Azzopardi. Huwa ma kienx parti mill-ftehim li sar bejn l-attur u Azzopardi. Huwa qatt ma nkarika lill-attur, jew tah prokura jew permess biex jissellef flus ghan-nom tieghu minghand Azzopardi.

Ghalkemm jaccetta li l-attur hareg Lm15,000 ghall-art Tal-Handaq, il-flus harighom fl-interess tal-erbgha li kienu u ghalhekk huwa kellu jhallas lill-attur is-somma ta` Lm3,750. Dan in-negozju dahlu ghalih huma l-erbgha personalment u ma kienx hemm involuti kumpanniji. Is-self sar mill-HSBC mhux mill-BOV. Isostni li l-attur ghamel uzu minn flus tal-erbgha ghal ghanijiet personali tieghu bhal meta ta Lm50,000 lil Norman Zammit.

Dwar l-ammont ta` Lm3,058.75 li l-attur qed jippretendi minghandu dwar il-Bank, il-konvenut sostna li l-kontijiet li ghamel l-attur kienu zbaljati. Fil-konteggi tieghu l-attur dahal il-boll, izda dan ma setax jaghmlu ghaliex kienu il-ftehim kien li kull wiehed ihallas il-boll individwalment.

Il-konvenut hareg bil-konteggi tieghu li skond hu kienu dawk korretti. Wara li jitnaqqsu Lm2,308 li hallas lill-Bank, jigi li huwa kellu jaghti lill-attur is-somma ta` €6,374.91.

Ighid ukoll illi skond il-ftehim ta` bejniethom, id-differenzi ta` bejniethom kellhom jinghalqu meta jsir l-kuntratt finali tal-art. Billi l-kuntratt kien ghadu ma sarx, l-attur ma kienx messu ghamel il-kawza.

Carmen Micallef xehdet illi l-atturi huma z-zijiet taghha. Kienet murija Dok A, gharrfet il-firma taghha fuq id-dokument u qalet illi dak l-ewwel konvenju tal-bejgh tal-art Tal-Handaq. Fuq il-konvenju thallas depozitu li baqa` ghand in-Nutar. Murija Dok B, gharrfet il-firma taghha fuqu, u fissret li dak kien konvenju iehor li sar fl-1996. Ikkonfermat il-firma taghha fuq Dok C u qalet li minghand in-Nutar li kien Dr Tonio Spiteri thallsu Lm2,300. Il-konvenju ggedded. Mistoqsija jekk il-konvenju kienx ghadu validu, ix-xhud qalet li ghaliha l-konvenju kien ghadu validu ghalkemm kien hemm kawza pendent. Murija cheque a fol. 288 tal-process, ix-xhud qalet li dak huwa t-tieni cheque mmarkat Dok. AC 4, li kien tahom l-attur li kien qed jirrapprezenta kumpannija. Murija c-cheque a fol. 289, xehdet li sarrfet l-import. Ipprezentat Dok AC1 u kkonfermat illi dak kien it-tielet cheque li hija sarrfet.

Josephine Desira xehdet illi l-atturi huma zijiet taghha. Kienu wirt Tal-Handaq minghand missierhom. Sar konvenju ghall-bejgh ta` dik l-art li baqa` jigggedded ghal ghaxar snin. Meta ma baqghux igeddu, beda l-inkwiet. Mistoqsija jekk kenitx irceviet flus minghand l-attur jew minghand il-kumpannija, ix-xhud qalet illi kienet irceviet flus izda l-atturi kien ffirma karta li ma jrid xejn aktar. Mistoqsija jekk ircevietx cheque ghal Lm2,750 a fol 288, ix-xhud stqarret li ma kienx il-firma taghha fuq dak ic-cheque. Mistoqsija jekk ircevietx l-ammont ta` Lm12,500

skond fol 289, ix-xhud qalet illi anke f`dan il-kaz ma kienx hemm il-firma taghha. Murija Dok C ix-xhud qalet li hemm tidher il-firma taghha. Qalet li ma tafx ghalix l-atturi gieli tawhom cheques foloz. Murija Dok. F a fol. 23, ix-xhud gharrfet il-firma taghha. Meta murija Dok J a fol. 31, ix-xhud stqarret li dik ma kenitx il-firma taghha. Mistoqsija kemm hadet flus fuq il-konvenju, xehdet illi hi hadet madwar Lm20,000. Murija d-dokument a fol. 8 qalet li dak huwa l-ewwel konvenju. Gharrfet il-firma taghha fuq Dok B, D u G.

Fil-**kontro-ezami**, Josephine Desira kkonferma illi hija kienet wahda mill-vendituri, flimkien mat-tlett hutha, ommha u zijuwha. Mistoqsija min kien jghaddilhom il-pagamenti, ix-xhud wiegbet illi kien in-Nutar li kien ighaddi l-pagamenti. Qalet li kien hemm cheques ta` Norman Zammit.

Fir-**riezami**, meta murija kopji ta` cheques a fol. 288 u 289, ix-xhud qalet illi hi kienet sarrfet cheques tan-Nutar. Murija d-dokument a fol. 6, ghalkemm ghal ewwel tghid li dik hija kopja u mhux l-originali, meta mbaghad mistoqsija mill-Qorti, ikkonferma li l-firma kienet taghha. B`riferenza ghad-dokument a fol 23, ix-xhud qalet li kien firma li bil-kemm tingharaf. Murija dokument a fol. 31, qalet illi dik ma kenitx il-firma taghha. Murija Dok MC1, ikkonfermat illi kien jidher isimha pero` mhux il-firma taghha. Mistoqsija mill-Qorti jekk fl-1996 kellhiex kont il-Mid Med Bank, ix-xhud wiegbet li kellha u li xi drabi kienet tiddepozita cheques direttament fil-kont taghha. Hija qatt ma rceviet cheques minghand Hasan Company Limited.

Michael Azzopardi xehed illi kien avvicinah Anthony Galea sabiex jislihom flus minhabba imghax li kienu qed jinkorru fuq art Tal-Handaq. In segwitu kellmuh ukoll l-attur u Gerard Spiteri dwar l-istess kwistjoni. Silifhom Lm6,000. Wara li ghaddew sentejn cempel lil Cuschieri u qallu li kellu bzonn il-flus lura. Cuschieri qallu biex jaghtih gimgha u kien se jerga` jkellmu. Fil-fatt wara

gimgha Cuschieri mar ghandu u tah il-flus lura. Lill-attur tah ir-ricevuta li hija esebita a fol 276 tal-process. Ikkonferma illi huwa kien jaf kemm lill-attur kif ukoll lill-konvenut.

In-Nutar Tonio Spiteri xehed illi l-konvenju tat-3 ta' Mejju 1995 (fol. 8 sa fol. 13) huwa konvenju ghall-bejgh ta' bicca art minn Nazzareno Borg u l-familja tieghu bhala vendituri a favur ta' l-kompraturi li kienu Anthony Galea, l-attur, l-konvenut u Geranzio Cuschieri bi zwieghom rispettivi. Il-prezz tal-bejgh kien ta' Lm1,150,000. Bhala pagamenti sar hlas ta' depozitu ta' Lm600,000. L-ammont tqieghed fil-kustodja tieghu b'dan illi huwa kellu jiddepozita l-ammont go "savings account" sad-data tal-kuntratt. Dak id-depozitu kien jintilef mill-kompraturi a favur tal-vendituri jekk l-kompraturi ma jersqux ghall-att finali minghajr raguni valida.

Dr Spiteri xehed illi minn notamenti illi kellu, fit-30 ta' Jannar 1996, kienu dehru quddiemu xi persuni u rcevev minghandu Lm50,890 f'isem Nazzareno Borg, Lm12,722.50c f'isem Josephine Desira u Lm12,722.50c f'isem Jennifer Schembri. B'riferenza ghal Dok D a fol 17, in-Nutar xehed illi bis-sahha ta' dik l-iskrittura kien waqa' l-konvenju precedenti, u sar konvenju iehor dwar l-istess art bejn il-partijiet, fejn inbidlu xi kondizzjonijiet.

Mistoqsi dwar Dok. F, li hija ricevuta datata 18 ta' Mejju 1998, Dr Spiteri xehed li dawk kienu cheques li nhargu mill-kumpannija Hasan Co. Ltd. Gharaf il-firma tal-attur.

Qal ukoll illi kien jaf illi dwar il-konvenju kien hemm kawza pendenti fl-ismijiet "*Anthony Galea vs Annetta Borg et*" (Rik. Gur. Nru. 661/2007).

Fil-**kontroezami**, Dr Spiteri xehed illi meta sar l-ewwel konvenju, kienu nvoluti biss persuni fisici u li kien biss wara li kien hemm l-involviment ta` kumpannija. Id-depozitu thallas b`numru ta` cheques. Wara li sar il-konvenju tal-1996, il-partijiet baqghu l-istess u li l-prezz zied ghal Lm1,350,000. Barra minn hekk, sar pagament iehor akkont ta` Lm30,000, u sar hlas iehor wara ta` Lm20,000.

Christopher Cuschieri – iben il-konvenut – xehed illi meta kien se jsir il-bejgh b`subbasta tad-dar ta` missieru, iz-zijiet tieghu Anthony u Geranzio u missieru kienu ftehm u illi jdur fuq uliedhom sabiex jaghtuhom il-flus sabiex jiskansa s-subbasta. Fil-fatt huwa personalment hareg Lm30,000 ghal missieru. FI-2006 saret laqgha fejn l-ahwa kienu ftehm u illi malli jsir l-bejgh ta` l-art, kulhadd jiehu lura dak li hareg. Meta hu hareg it-Lm30,000, hallas ukoll il-boll fl-ammont ta` Lm1,500 (Dok A a fol. 602).

Ikkunsidrat :

III. Sottomissjonijiet

Fis-sottomissjonijiet taghhom bil-miktub, **l-atturi** jghidu illi tirrizulta ammissjoni parzjali mill-konvenut illi l-attur kien hallas Lm15,000 ghan-nom tal-erba` kompraturi tal-art Tal-Handaq inkluz il-konvenut. Pero` mhux hekk biss ghamel l-attur. Kien prezentat resokont tal-hlasijiet kollha li saru. Dwar il-hlas tal-boll, l-attur jaccetta li kien hemm ftehim li kull parti kellha tkun responabbli ghall-hlas tal-boll dovut minnha, u kwindi jaccetta li mill-konteggi li hemm f`Dok R, irid ikun eskluż il-hlas tal-boll. Dwar il-hlas li sar lil Michael Azzopardi, l-atturi jissottomettu illi ghalkemm il-konvenut jikkontendi illi ma ghandu jrodd xejn mill-ammont li l-attur ta lura lil Michael Azzopardi, huwa kontradett mhux biss mix-xiehda tal-attur, izda wkoll mix-xiehda ta` Geranzio Cuschieri u ta` Michael Azzopardi. In

partikolari fejn si tratta ta` Michael Azzopardi, ghalkemm il-konvenut jixhed illi ma kienx jafu, meta Michael Azzopardi xehed, huwa gharaf lill-konvenut li kien prezenti fl-awla. Inltre Geranzio Azzopardi kkonferma li l-konvenut kien mar magghom ghand Michael Azzopardi biex jissellfu l-flus minghandu. Fl-assjem hemm ghalhekk il-prova li l-konvenut ghandu jrodd lill-attur is-sehem tieghu mis-self ta` Michael Azzopardi. Dwar il-hlasijiet li saru lill-vendituri tal-art, l-atturi pprezentaw kopja ta` tmien cheques – Dok. AC4 – li nhargu mill-kont bankarju personali tal-attur fil-BOV, u Dok. AC 5 li huma cheques li nhargu mill-kont bankarju tal-kumpannija Hasan Company Limited fil-BOV. Skond l-attur ma hemmx dubju li dawh icheques issarrfu. Hija l-fehma tal-atturi li l-assjem tal-verzjoni tal-konvenuti hija karenti serjament minn kredibilita` u hija kostellata minn allegazzjonijiet infondati u mhux korraborati. Skond l-atturi dak li jsostni l-konvenut huwa kontradett mill-prova ta` sensiela ta` fatti li jikkontrastaw nettament il-verzjoni tal-konvenut u jaghmluha nverosimili.

Min-naha tagghom, il-**konvenuti** jsostnu illi ghalkemm huma jaccettaw illi l-attur ghandu jiehu Lm15,000 dak l-ammont kellu jigi diviz b`erbgha, u ghalhekk se mai l-konvenut kellu jhallas is-sehem tieghu fl-ammont ta` €8,735.15 u mhux €35,522.94 kif pretiz mill-atturi. Skond il-konvenuti, l-atturi naqsu li jgibu l-prova illi s-somma effettivament pretiza inharget mill-attur. Ghalkemm l-atturi ressqu diversi ricevuti, ma ppruvaw min kienet il-persuna li harget il-flus, u lanqas ma ppruvaw min kienet il-persuna li effettwat id-depoziti. Dwar l-allegat self ta` Lm6,000 minghand Michael Azzopardi, il-konvenuti jissottomettu illi ma saret l-ebda skrittura bejn il-parijiet li tindika l-ammont li kien misluf, lil min kien qed isir is-self, meta s-self kellu jithallas lura, u kemm kien se jkun l-imghax. Skond il-konvenuti, kien hemm divergenza bejn ix-xiehda ta` Michael Azzopardi u ta` Geranzio Cuschieri dwar min mill-partijiet kien irrikorra lil Michael Azzopardi sabiex jottjeni self minghandu. Dwar Dok R u cioe` l-hlasijiet illi saru lill-HSBC, inghad illi l-loan account kien intestat f` isem il-partijiet kollha. Mill-provi rrizulta li

saru varji depoziti permezz ta` flus kontanti, kif ukoll permezz ta` cheques, pero` l-atturi naqsu milli jgibu l-prova tal-provenjenza tal-flus kontanti. Il-konvenuti jikkonkludu billi jghidu ghalkemm jikkondividu l-konteggi tal-atturi a fol. 277 sa fol. 286, minhabba l-fatt li l-attur naqas milli jgib prova konkreta li l-pagamenti saru minnu personalment, il-Qorti kienet rinfaccjata b`verzjonijiet konfliggenti u ghalhekk kellha tichad it-talba attrici.

Ikkunsidrat :

IV. Risultanzi

Il-Qorti tibda billi tirrileva illi ghalkemm l-konvenut jaccetta li kellu jaghti lill-attur parti mill-ammont pretiz (kif fuq spjegat) il-verzjoni tal-konvenut ta` kif svolgew il-fatti tikkontrasta ma` dak illi jsostni l-attur. Il-Qorti tqis ukoll li jekk min-naha tal-attur hemm rendikont ta` l-hlasijiet li saru, min-naha l-ohra il-konvenut jallega li huwa wkoll ghamel pagamenti, ghalkemm ma gabx prova taghhom, u lanqas ressaq kontrotalba fir-rigward.

Fis-sentenza taghha tal-24 ta` Marzu 2004 fil-kawza `Xuereb et vs Gauci et` il-Qorti ta` l-Appell Inferjuri qalet hekk dwar konflitt ta` provi fil-kamp civili –

“Huwa pacifiku f`materja ta` konflitt ta` versjonijiet illi l-Qorti kellha tkun gwidata minn zewg principji fl-evalwazzjoni tal-provi quddiemha :

1) *Li taghraf tiset minn dawn il-provi korroborazzjoni li tista` tikkonforta xi wahda miz-zewg verzjonijiet bhala li tkun aktar kredibbli u attendibbli minn ohra ; u*

2) *Fin-nuqqas, li tigi applikata l-massima “actore non probante reus absolvitur”.*

Ara a propozitu sentenza fl-ismijiet “Fogg Insurance Agencies Limited noe vs Maryanne Theuma”, Appell, Sede Inferjuri, 22 ta` Novembru, 2001.

Fi kliem iehor il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita` u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, ghandhiex teskludi lill-ohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f`kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant (Kollez. Vol L pII p440).”

(ara wkoll : “**Bugeja vs Meilak**” – **PA/TM** – 30 ta` Ottubru 2003 ; “**Kmandant tal-Forzi Armati ta` Malta vs Difesa**” – **PA/PS** – 28 ta` Mejju 2003 ; “**Farrugia vs Farrugia**” – **PA/CC** – 24 ta` Novembru 1966)

Fis-sentenza ta` din il-Qorti (**PA/PS**) tat-28 ta` April 2003 fil-kawza “**Ciantar vs Curmi noe**” kien precizat hekk

“Huwa ben maghruf f`materja konsimili illi mhux kwalunkwe konflitt, kontradizzjonijiet jew inezattezzi fil-provi ghandhom ihallu lill-Qorti f`dak l-istat ta` perplessita` li minhabba fihom ma tkunx tista` tiddeciedi b`kuxjenza kwieta jew jkollha b`konsegwenza taqa` fuq ir-regola ta` in dubio pro reo ;

Fil-kamp civili ghal dak li hu apprezzament tal-provi, il-kriterju ma huwiex dak jekk il-gudikant assolutament jemminx l-ispjegazzjonijiet forniti lilu imma jekk dawn l-istess spjegazzjonijiet humiex, fic-cirkostanzi zvarjati tal-hajja, verosimili. Dan fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, sostrat baziku ta` azzjoni civili, in kwantu huma dawn, flimkien mal-proponderanza tal-provi, generalment bastanti ghall-konvinciment. Ghax kif inhu pacifikament akkolt, ic-certezza morali hi ndotta mill-preponderanza tal-probabilitajiet. Dan ghad-differenza ta` dak li japplika fil-kamp kriminali fejn il-htija trid tirrizulta minghajr ma thalli dubju ragjonevoli. (Vol. XXXVI P I p 319)”

(ara wkoll : “**Camilleri vs Borg**” – **Appell Civili** – 17 ta` Marzu 2003 ; “**Zammit vs Petrocchino**” – **Appell Kummercjali** – 25 ta` Frar 1952 ; “**Vassallo vs Pace**” – **Appell Civili** – 5 ta` Marzu 1986)

L-atturi qeghdin jitolbu l-kundanna tal-konvenuti ghar-rifuzjoni tal-ammont komplessiv ta` **€46,141.96**. L-ammont huwa diviz hekk –

In kwantu ghal **€7,127.97** bhala hlasijiet li l-attur ghamel ghan-nom tal-konvenuti lill-**HSBC Bank Malta plc** ;

In kwantu ghal **€35,522.94** bhala hlasijiet li ghamel l-atturi bhala depoziti lill-vendituri tal-arft **Tal-Handaq** ; u

In kwantu ghal **€3,494.06** bhala sehem tal-konvenut mill-ammont li l-attur ha b`self minghand **Michael Azzopardi** fl-interess tal-erba` akkwirenti tal-art inkluz il-konvenut.

Dwar l-ammont ta` **€7,127.97**, jirrizulta mill-affidavit tal-konvenut a fol 525 illi l-unika oggezzjoni tal-konvenut tittratta dwar il-hlas tal-boll fis-sens illi skond il-konvenut, il-ftehim kien fis-sens illi kull parti thallas il-boll taghha. Ladarba hekk kien il-ftehim, l-ammont pretiz ghandu jonqos. L-attur jaccetta li hekk kien il-kaz. Meta tqis il-konteggi skond **Dok R** a fol 272 u tnehhi l-boll, l-ammont dovut lill-atturi jinzal ghal **€4,998.84**.

Dwar l-ammont ta` **€35,522.94**, l-attur isostni li dak l-ammont kien sehem il-konvenut mid-depoziti li hareg hu minn flusu a favur tal-vendituri tal-art. Min-naha tieghu, il-konvenut mhux jikkontesta li l-attur hareg flus biex thallsu l-vendituri. Il-kontestazzjoni tal-konvenut hija fl-ewwel lok illi l-figura li attwalment hareg l-attur kienet **€34,940.60** (ekwivalenti ghal **Lm15,000**) mhux **€35,522.94**, u fit-tieni lok il-figura t-tajba kellha tinqasam bejn l-erba` kompraturi u kwindi l-ammont li kellu jhallas hu kien ta` **€8,735.15**.

Il-pretensjoni tal-konvenut ma tistax ireggi, ghalix il-partijiet kienu partecipi f'obbligazzjoni ghal istess haga, u ghalhekk, ai termini tal-**Art 1094 tal-Kap 16** – “*L-obbligazzjoni hija in solidum għad-debituri meta huma kollha obbligati għall-istess haga, b`mod li kull wieħed minnhom jista` jigi mgiegħel għall-ħlas tad-dejn kollu, u li l-ħlas magħmul minn wieħed minnhom jeħles lill-oħrajn lejn il-kreditur.*” Ghalhekk l-attur kellu dritt li jharrek lill-konvenut sabiex ihallas id-dejn kollu, mhux is-sehem tal-konvenut. **L-Art 1096 tal-Kap 16** huwa car u inekwivoku : *il-kreditur jista` jdur kontra kull min irid mid-debituri in solidum, b`għazla tiegħu, mingħajr ma d-debitur ikun jista` jopponi l-beneficcju tal-qsim ta` l-obbligazzjoni.*

Il-Qorti tagħmel riferenza ghas-sentenza tagħha tad-29 ta` Settembru 2011 fil-kawza “**Anchor Bay Leisures Limited vs Edgar Urpani et**” [mhux appellata] fejn qalet hekk –

“*Ir-ratio tas-solidarjeta` huwa dak li jittutela l-interessi tal-kredituri (ara : “**Sciberras pro et noe vs Rhouri et**” – Appell Inferjuri/PS - 9 ta` Novembru 2005).*

*Is-solidarjeta` titwieled jew ghax espressament provdut mil-ligi jew bil-volonta` tal-partijiet (Art. 1089) [ara - “**Catania vs Degiorgio et**” - Prim` Awla, tal-Qorti Civili - 21 ta` Frar, 1958). Fil-kamp civili, is-solidarjeta` ma tistax tkun prezunta.*

Il-presupposti ta` l-obbligazzjoni solidali huma (a) pluralita` ta` soggetti, (b) l-idem debitum, ossija l-istess prestazzjoni (Art. 1094), anke jekk ikunu jezistu modalitajiet diversi fil-kaz ta` whud mill-kondebituri (Art.1095 tal-Kap.16), diretta ghas-sodisfaciment ta` l-istess interess kreditorju, u (c) l-eadem causa obligandi ossija meta d-debituri huma kollha obbligati għall-istess haga b`mod li kull wieħed minnhom jista` jigi kostrett għall-ħlas tad-dejn kollu, u l-ħlas magħmul minn wieħed minnhom jillibera lill-oħrajn di fronte għall-kreditur

(Art.1094) [ara : “Primrose Poultry Products Limited vs Balzan et” – Appell Inferjuri/PS – 12 ta` Dicembru 2008 u “Borg Cold Stores (Import & Distribution Ltd vs Pickard et” – Appell Inferjuri/PS – 19 ta` Ottubru 2005].”

Ghalhekk kemm jekk l-ammont mitlub mill-attur huwa l-ammont kollu (kif qed jallega l-konvenut) u kemm jekk huwa biss is-sehem tal-konvenut (kif qed isostni l-attur) l-attur kellu d-dritt kollu illi jesigi l-hlas minghand il-konvenut ta` dak l-ammont. Dwar jekk il-figura korretta hijjex wahda jew ohra, il-Qorti tinnota li l-ammont indikat mill-konvenut mhux korraborat bi provi dokumentarji u kwindi l-Qorti sejra toqghod fuq il-figura ndikata mill-attur ghaliex kienet ippruvata sal-grad rikjest mil-ligi.

Dwar l-ammont ta` **€3,494.06** il-konvenut isostni illi huwa qatt ma ltaqa` ma` Michael Azzopardi, qatt ma talbu flus, u li ma tax permess lill-attur sabiex jissellef flus f`ismu. Meta xehed, Michael Azzopardi sostna illi ghal ewwel kien avvicinah Anthony Galea u li wara kienu marru ghandu l-konvenut u certu Gerard Spiteri u li huwa kien ta l-flus lilhom. Michael Azzopardi gharaf il-konvenut fl-Awla. Geranzio Cuschieri li jigi hu l-attur u l-konvenut xehed illi meta kienu marru ghand Michael Azzopardi kienu l-attur, il-konvenut, x-xhud stess u Anthony Galea. Huwa evidenti li hemm diskrepanza fix-xiehda. Fl-istess waqt il-Qorti accertat bhala fatt illi l-partijiet ssellfu flus numru ta` drabi sabiex jaghmlu hlasijiet ralatati mal-akkwist tal-art. Tirrizulta ricevuta tat-12 ta` Mejju 2006 (Dok AC1 a fol 276) fejn Michael Azzopardi jiddikjara li huwa ircieva s-somma ta` Lm6,000 minghand l-attur. Michael Azzopardi xehed illi huwa kien talab lura l-flus wara sentejn li kienet effettwa s-self. Mill-istatements li kienu ezebiti jirrizulta li kien hemm depozitu ta` Lm6,000 fil-5 ta` Ottobru 2004, jigifieri cirka sentejn qabel din l-ircevuta. Ghall-Qorti anke dan id-dettall jaghti affidament lix-xiehda ta` Michael Azzopardi. Il-kontestazzjoni tal-konvenut illi l-attur issellef flus minghand Azzopardi ghalih personali mhux fl-interess tal-ohrajn ukoll inkluz tieghu hija allegazzjoni mhux ippruvata b`imqar xrara ta` prova. Kontra dik l-

allegazzjoni u l-ohrajn tal-konvenut, hemm il-prova li l-konvenut ippartecipa fl-ghoti tas-self. Ghalhekk il-Qorti tikkonkludi illi fuq bilanc ta` probabilitajiet, dak l-ammont huwa dovut ukoll.

In kwantu ghall-eccezzjonijiet, il-Qorti tirrileva in kwantu ghall-ewwel eccezzjoni, illi fil-fehma taghha, l-eccezzjoni ma tirrizultax illi giet ippruvata mill-konvenuti sal-grad rikjest mil-ligi (stante li l-prova tal-eccezzjoni kienet tispetta lilhom). Daqstant iehor ighodd ghat-tieni eccezzjoni. In kwantu ghat-tielet eccezzjoni, l-atturi ghamlu l-prova li kienu obbligati jressqu, filwaqt li ghar-rigward tar-raba` eccezzjoni, din qeghda tkun milqugha *in parte* u limitament ghall-ewwel figura kif fuq imfisser.

Decide

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il-Qorti qeghda taqta` u tdeciedi din il-kawza billi –

Tichad l-ewwel, it-tieni u t-tielet eccezzjonijiet.

Tilqa` r-raba` eccezzjoni *in parte*.

Tilqa` l-ewwel talba limitament ghall-ammont ta` erbgha u erbghin elf u hmistax-il Euro erbgha u tmenin centezmu (€44,015.84).

Riferibbilment ghat-tieni talba, tikkundanna lill-konvenuti sabiex ihallsu lill-atturi s-somma ta` erbgha u erbghin elf u hmistax-il Euro erbgha u tmenin centezmu (€44,015.84) bl-imghax legali b`effett mil-lum.

Kopja Informali ta' Sentenza

Tordna illi l-ispejjez ta` din il-kawza, inkluzi dawk tal-mandat ta` inibizzjoni li kien prezentat kontestwalment mar-rikors guramentat, jithallsu in kwantu ghal hamsa fil-mija (5%) mill-atturi u in kwantu ghal hamsa u disghin fil-mija (95%) mill-konvenuti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----